

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Навчально-науковий інститут № 5**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Правове регулювання фінансового контролю»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(фінансова безпека та фінансові розслідування)**

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 14.08.2024 р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 13.08.2024 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 протокол від 12.08.2024 р. № 10

Розробники:

1. Завідувач кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, д.ю.н., професор Гетманець О.П.
2. Професор кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки Навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, к.ю.н., доцент Коробцова Д.В.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри адміністративного права та процесу Навчально-наукового інституту № 5 ХНУВС, д.ю.н., професор Салманова О.Ю.
2. Перший проректор з науково-педагогічної та наукової роботи Класичного приватного університету, д.е.н., д.ю.н., професор Мащенко О.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS 4 Загальна кількість годин 120 Кількість тем 9	07 «Управління та адміністрування» 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» <u>перший (бакалаврський) рівень вищої освіти</u> (назва СВО)	Навчальний курс <u>4</u> (номер) Семестр <u>8</u> (номер) Вид контролю: <u>залік</u> (екзамен, залік)
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції — <u>22</u> ; (години) Семінарські заняття — <u>26</u> ; (години) Самостійна робота — <u>72</u> . (години)		Лекції — <u>6</u> ; (години) Семінарські заняття — <u>6</u> ; (години) Самостійна робота — <u>108</u> . (години)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: навчити здобувачів вищої освіти ґрунтовних знань, навичок та уявлень щодо правового регулювання фінансово-контрольних відносин в умовах воєнного стану та здатності застосовувати здобуті знання на практиці, а також орієнтуватися у системі джерел фінансового законодавства України, аналізувати, узагальнювати та правильно застосовувати норми фінансового права України у відносинах з контролю ведення фінансової документації, фінансової звітності, правильності, своєчасності та повноти формування бюджетних та позабюджетних фондів, їх витрачання, ведення рахунків та проведення розрахунків, роз'яснювати їх зміст, розрізняти відносини, що регулюються фінансовим правом та відносини, що регулюються іншими галузями права, вміло користуватися правовою термінологією. Сформувати у здобувачів вищої освіти знання, уміння і навички щодо застосування фінансового та бюджетного законодавства, усвідомити рівень законодавчого регулювання у цій сфері та спрямувати свої зусилля на захист прав громадян, підприємств, держави та інших суб'єктів правовідносин.

Завдання:

- засвоєння студентами основних положень чинного фінансового законодавства України, що регулює контрольні правовідносини по формуванню, розподілу та використанню публічних фондів, правовий статус державних органів фінансового контролю і права та обов'язки підконтрольних суб'єктів з приводу формування та використання публічних фінансових ресурсів, організації фінансового контролю, форм та методів його проведення, встановлення правильності застосування норм фінансового права у сфері обігу публічних фінансів та інші. В процесі вивчення дисципліни студенти повинні набути навичок в користуванні відповідними нормативними актами, уміти вирішувати конкретні практичні завдання, пов'язані з застосуванням норм фінансового права у контрольних відносинах, слідкувати за змінами в поточному законодавстві.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Правове регулювання фінансового контролю» має взаємозв'язки з навчальними дисциплінами та курсами: «Фінансове право», «Податкове право», «Адміністративне право», «Адміністративний процес» тощо. Наприклад, за порушення норм фінансового законодавства може наставати адміністративна чи кримінальна відповідальність, що входять у сферу адміністративного та кримінального права. В адміністративному праві, до того ж, визначається правовий статус низки органів, як-то: міністерство фінансів України, Державної податкової служби України та ін. Для успішного освоєння фінансового права студентам знадобляться знання, отримані під час вивчення таких навчальних дисциплін, як теорія права, конституційне право, податкове право, адміністративне право та ін.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

1. теорію фінансового контролю, правові основи його здійснення в Україні;
2. законодавчі та інструктивні матеріали фінансово-контрольного напрямку;
3. права і обов'язки учасників процесу здійснення фінансового контролю в Україні;
4. організацію функціонування контрольних органів та їхніх повноважень;
5. види, форми і методи здійснення фінансового контролю в Україні;
6. основні принципи фінансового контролю в Україні та його методологію;
7. види правопорушень у сфері публічних фінансів і заходи юридичної відповідальності за їх вчинення;
8. процедуру їх застосування в процесі здійснення фінансового контролю.

вміти:

1. проводити аналіз норм чинного законодавства України та норм права іноземних країн;
2. визначити суть правової проблеми у сфері здійснення фінансового контролю;

3. правильно визначити правові основи, які регулюють відповідні відносини;
4. запропонувати шляхи для вирішення проблеми правового регулювання;
5. аргументовано висловити свою правову позицію з використанням посилань на нормативні акти, судову практику, матеріали роз'яснювального характеру державних органів;
6. вибрати правильний шлях захисту інтересів того або іншого учасника фінансово-контрольних правовідносин;
7. скласти та аналізувати документи, що виникають та використовуються у ході здійснення контрольно-ревізійних заходів;
8. аналізувати фінансові акти на предмет їх відповідності основним принципам та правилам, «читати» їх з точки зору належного виконання завдань і функцій бюджетних установ і організацій;
9. грамотно застосовувати понятійно-категоріальний апарат, нормативно-правову лексику і спеціальну термінологію.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-09	Здатність бути критичним і самокритичним.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-08	Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Загальна характеристика фінансового контролю».

Соціально-економічна сутність фінансів, фінансової системи та фінансової діяльності. Контрольна функція фінансів.

Поняття фінансового контролю та принципи його здійснення.

Правовий статус органів, які здійснюють фінансовий контроль в Україні.

Види фінансового контролю та характеристика їх класифікаційних ознак.

Основні методи здійснення фінансового контролю.

Нормативно-правове регулювання фінансового контролю в Україні: джерела, їх характеристика.

Проблеми вдосконалення теорії фінансового контролю в Україні.

ТЕМА № 2. «Фінансовий контроль: історико-дослідний та порівняльно-правовий аспект».

Історія розвитку фінансового контролю в Україні: зародження, основні історичні етапи, тенденції сьогодення.

Місце та завдання фінансового контролю у системі фінансового права України.

Нормативно-правовий аспект державного фінансового контролю.

Порівняльно-правовий аналіз фінансового контролю у зарубіжних державах та актах міждержавної співпраці.

ТЕМА № 3. «Правові основи здійснення державного фінансового контролю, як функції управління в Україні».

Фінансовий контроль як невід’ємна функція державного управління. Загальна характеристика системи органів державного фінансового контролю.

Фінансово-контрольні повноваження Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, прокуратури України.

Муніципальний фінансовий контроль: контрольні повноваження місцевих рад та їхніх виконавчих органів, процедура їх реалізації. Верховна Рада Автономної республіки Крим, Рада міністрів Автономної республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи як суб’єкти фінансового контролю.

ТЕМА № 4. «Правовий статус Рахункової палати України».

Правові основи організації діяльності Рахункової палати України та її територіальних представництв.

Завдання, функції та повноваження Рахункової палати України.

ТЕМА № 5. «Контрольні функції Міністерства фінансів України та його органів».

Повноваження та завдання Міністерства фінансів України у здійсненні фінансового контролю.

Контрольні функції Державної казначейської служби України.

Фінансовий контроль органів Державної фінансової інспекції:

- а) порядок проведення інспектування Державною фінансовою інспекцією;
- б) порядок проведення державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм;
- в) порядок проведення державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ і суб’єктів господарювання та виконання місцевих бюджетів;

г) порядок проведення перевірок здійснення державних закупівель.

Внутрішньовідомчий фінансовий контроль. Порядок організації та здійснення внутрішнього аудиту у системі центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні.

Внутрішньогосподарський фінансовий контроль. Організація та повноваження бухгалтерських служб на підприємствах, в установах та

організаціях. Основні правила ведення бухгалтерського обліку та його значення.

ТЕМА № 6. «Податковий контроль, як різновид державного фінансового контролю».

Поняття та методи податкового контролю.

Правовий статус органів доходів і зборів в Україні. Права та обов'язки органів податкового контролю.

Облік платників податків.

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів доходів і зборів.

Поняття та види перевірок. Порядок та строки проведення камеральних перевірок. Порядок та строки проведення документальних перевірок:

а) порядок та строки проведення невиїзних документальних перевірок;

б) порядок та строки проведення виїзних (планових та позапланових) перевірок.

Порядок проведення фактичних перевірок.

Порядок документального оформлення результатів проведених перевірок.

ТЕМА № 7. «Фінансовий контроль у сфері надання фінансових послуг».

Банківський контроль та нагляд. Національний банк України як орган фінансового контролю. Інспекційні та неінспекційні методи банківського контролю.

Валютний контроль.

Контрольні повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Правовий статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Контроль за справлянням митних платежів при переміщенні товарів, робіт та послуг через митний кордон України.

Контроль у сфері видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та за операціями з ними. Пробірний нагляд.

Порядок здійснення фінансового моніторингу в Україні: рівні, види, процедура. Правовий статус Державної служби фінансового моніторингу.

Взаємодія органів державної влади при здійсненні фінансового контролю між собою та з правоохоронними органами.

ТЕМА № 8. «Правові основи здійснення недержавного фінансового контролю в Україні».

Впровадження та розвиток інститутів громадського фінансового контролю в Україні.

Незалежний фінансовий контроль – аудит. Поняття і види аудиту. Обов'язковий та ініціативний аудит. Порядок призначення та проведення аудиту. Аудиторський висновок: його форма і зміст.

Державний контроль за аудиторською діяльністю. Відповідальність

аудиторів.

ТЕМА № 9. «Відповідальність у сфері фінансових правовідносин».

Фінансово-правова відповідальність серед інших видів юридичної відповідальності.

Фінансові санкції у вигляді штрафів та пені.

Адміністративна та кримінальна відповідальність за правопорушення, вчиненні у сфері фінансових правовідносин.

Розвиток та імплементація положень теорії фінансової відповідальності.

Поняття та ознаки фінансового правопорушення як підстави відповідальності у сфері фінансів.

Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства: види, порядок застосування.

Види фінансово-правової відповідальності за порушення податкового законодавства.

Спеціальні заходи примусу, що застосовуються фінансово-контрольними органами в процесі реалізації їхньої компетенції.

4. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Загальна характеристика фінансового контролю	10	2	2			6	
ТЕМА № 2. Фінансовий контроль: історико-дослідний та порівняльно-правовий аспект.	12	2	2			8	
ТЕМА № 3. Правові основи здійснення державного фінансового контролю як функції управління в Україні.	18	4	4			10	
ТЕМА № 4. Правовий статус Рахункової палати України.	14	2	2			10	
ТЕМА № 5. Контрольні функції Міністерства фінансів України та його органів.	12	2	2			8	
ТЕМА № 6. Податковий контроль як різновид державного фінансового контролю.	16	4	4			8	
ТЕМА № 7. Фінансовий контроль у сфері надання фінансових послуг.	12	2	2			8	
ТЕМА № 8. Правові основи здійснення недержавного фінансового контролю в Україні.	14	2	4			8	
ТЕМА № 9. Відповідальність у сфері фінансових правовідносин.	12	2	4			6	
							Залік
Всього за рік :	120	22	26			72	

**4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Загальна характеристика фінансового контролю	14	2				12	
ТЕМА № 2. Фінансовий контроль: історика-дослідний та порівняльно-правовий аспект.	12					12	
ТЕМА № 3. Правові основи здійснення державного фінансового контролю як функції управління в Україні.	14	2				12	
ТЕМА № 4. Правовий статус Рахункової палати України.	14		2			12	
ТЕМА № 5. Контрольні функції Міністерства фінансів України та його органів.	12					12	
ТЕМА № 6. Податковий контроль як різновид державного фінансового контролю.	14		2			12	
ТЕМА № 7. Фінансовий контроль у сфері надання фінансових послуг.	14	2				12	
ТЕМА № 8. Правові основи здійснення недержавного фінансового контролю в Україні.	12					12	
ТЕМА № 9. Відповідальність у сфері фінансових правовідносин.	14		2			12	
							Залік
Всього за рік :	120	6	6			108	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1. Загальна характеристика фінансового контролю	
	<p>Соціально-економічна сутність фінансів, фінансової системи та фінансової діяльності. Контрольна функція фінансів.</p> <p>Поняття фінансового контролю та принципи його здійснення.</p> <p>Правовий статус органів, які здійснюють фінансовий контроль в Україні.</p> <p>Види фінансового контролю та характеристика їх класифікаційних ознак.</p> <p>Основні методи здійснення фінансового контролю.</p> <p>Нормативно-правове регулювання фінансового контролю в Україні: джерела, їх характеристика.</p> <p>Проблеми вдосконалення теорії фінансового контролю в Україні.</p>	<p>Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР.</p> <p><i>Відомості Верховної Ради України</i>. 1996. № 30. – Ст. 141. // URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80</p> <p>Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/</p>
	Тема № 2. Фінансовий контроль: історико-дослідний та порівняльно-правовий аспект	
	<p>Історія розвитку фінансового контролю в Україні: зародження, основні історичні етапи, тенденції сьогодення.</p> <p>Місце та завдання фінансового контролю у системі фінансового права України.</p> <p>Нормативно-правовий аспект державного фінансового контролю.</p> <p>Порівняльно-правовий аналіз фінансового контролю у зарубіжних державах та актах міждержавної співпраці.</p>	<p>Про Державний бюджет України на 2023 рік: закон України від 03.11.2022 р. № 2710-IX. 2022. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2710-20#Text</p> <p>Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/</p>
	Тема № 3. Правові основи здійснення державного фінансового контролю як функції управління в Україні	
	<p>Фінансовий контроль як невід’ємна функція державного управління. Загальна характеристика системи органів державного фінансового контролю.</p> <p>Фінансово-контрольні повноваження Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, прокуратури України.</p> <p>Муніципальний фінансовий контроль: контрольні повноваження місцевих рад та їхніх виконавчих органів, процедура їх реалізації. Верховна Рада Автономної республіки Крим, Рада міністрів Автономної республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого</p>	<p>Про джерела фінансування органів державної влади : закон України від 30 черв. 1999 р. № 783-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 34. – Ст. 274. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-</p>

		самоврядування та їх виконавчі органи як суб'єкти фінансового контролю.	14#Text Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
		Тема № 4. Правовий статус Рахункової палати України	
		Правові основи організації діяльності Рахункової палати України та її територіальних представництв. Завдання, функції та повноваження Рахункової палати України.	Фінансове право : підручник / О. М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de
		Тема № 5: Контрольні функції Міністерства фінансів України та його органів	
		Повноваження та завдання Міністерства фінансів України у здійсненні фінансового контролю. Контрольні функції Державної казначейської служби України. Фінансовий контроль органів Державної фінансової інспекції: а) порядок проведення інспектування Державною фінансовою інспекцією; б) порядок проведення державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм; в) порядок проведення державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ і суб'єктів господарювання та виконання місцевих бюджетів г) порядок проведення перевірок здійснення державних закупівель Внутрішньовідомчий фінансовий контроль. Порядок організації та здійснення внутрішнього аудиту у системі центральних та місцевих органів виконавчої влади в Україні. Внутрішньогосподарський фінансовий контроль. Організація та повноваження бухгалтерських служб на підприємствах, в установах та організаціях. Основні правила ведення бухгалтерського обліку та його значення.	Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

	<p>Тема № 6. Податковий контроль як різновид державного фінансового контролю</p> <p>Поняття та методи податкового контролю. Правовий статус органів доходів і зборів в Україні. Права та обов'язки органів податкового контролю. Облік платників податків. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів доходів і зборів. Поняття та види перевірок. Порядок та строки проведення камеральних перевірок. Порядок проведення фактичних перевірок. Порядок документального оформлення результатів проведених перевірок</p>	<p>Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. – 2011. – № 13, / № 13–14, № 15–16, № 17. – Стор. 556. – Ст. 112. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru</p> <p>Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/</p>
	<p>Тема № 7. Фінансовий контроль у сфері надання фінансових послуг</p> <p>Банківський контроль та нагляд. Національний банк України як орган фінансового контролю. Інспекційні та неінспекційні методи банківського контролю. Валютний контроль. Контрольні повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Правовий статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. Контроль за справами митних платежів при переміщенні товарів, робіт та послуг через митний кордон України. Контроль у сфері видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та за операціями з ними. Пробірний нагляд. Порядок здійснення фінансового моніторингу в Україні: рівні, види, процедура. Правовий статус Державної служби фінансового моніторингу. Взаємодія органів державної влади при здійсненні фінансового контролю між собою та з правоохоронними органами.</p>	<p>Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14</p> <p>Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/</p>
	<p>Тема № 8. Правові основи здійснення недержавного фінансового контролю в Україні</p> <p>Впровадження та розвиток інститутів громадського фінансового контролю в Україні. Незалежний фінансовий контроль – аудит. Поняття і види аудиту. Обов'язковий та ініціативний аудит. Порядок призначення та проведення аудиту Аудиторський висновок: його форма і зміст. Державний контроль за аудиторською діяльністю.</p>	<p>Про джерела фінансування органів державної влади : закон України від 30 черв. 1999 р. № 783-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №</p>

		Відповідальність аудиторів.	34. – Ст. 274. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-14#Text Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О. Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187
--	--	-----------------------------	--

		Тема № 9. Відповідальність у сфері фінансових правовідносин	
		<p>Фінансово-правова відповідальність серед інших видів юридичної відповідальності.</p> <p>Фінансові санкції у вигляді штрафів та пені.</p> <p>Адміністративна та кримінальна відповідальність за правопорушення, вчиненні у сфері фінансових правовідносин.</p> <p>Розвиток та імплементація положень теорії фінансової відповідальності.</p> <p>Поняття та ознаки фінансового правопорушення як підстави відповідальності у сфері фінансів.</p> <p>Заходи впливу за порушення бюджетного законодавства: види, порядок застосування.</p> <p>Види фінансово-правової відповідальності за порушення податкового законодавства.</p> <p>Спеціальні заходи примусу, що застосовуються фінансово-контрольними органами в процесі реалізації їхньої компетенції.</p>	<p>Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. [Електронний ресурс] – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text</p> <p>Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Фінансовий контроль як функція публічних фінансів.
2. Фінансовий контроль як функція управління та заключна стадія управлінського процесу.
3. Види і організаційно-правові форми фінансового контролю.
4. Методи фінансового контролю в Україні.
5. Принципи фінансового контролю.
6. Поняття фінансового контролю, його об'єкт, предмет, суб'єкти.
7. Проблемні питання класифікації фінансового контролю.
8. Особливості правового регулювання фінансового контролю.
9. Поняття та особливості фінансового контролю, як інституту фінансового права.
10. Поняття процесу фінансового контролю.
11. Стадії процесу фінансового контролю.
12. Основні засади та принципи розмежування контрольно-наглядових повноважень в сфері фінансової діяльності держави та органів місцевого самоврядування.
13. Система та основи правового статусу фінансово-контрольних органів в Україні.
14. Проблеми вдосконалення теорії фінансового контролю в Україні.
15. Аудиторський фінансовий контроль, його сутність та значення.
16. Зародження фінансового контролю та аудиту та їх розвиток на початку 19 сторіччя.
17. Фінансовий контроль та аудит в Україні в складі СРСР.
18. Основні етапи розвитку фінансового контролю і аудиту в незалежній Україні.
19. Контрольні повноваження Президента України у сфері фінансів.
20. Контрольні повноваження Верховної Ради України у сфері фінансів.
21. Контрольні повноваження Кабінету Міністрів України у сфері фінансів.
22. Контрольні повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері фінансів.
23. Контрольні повноваження органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів у сфері фінансів.
24. Правовий статус Рахункової палати України.
25. Правовий статус Міністерства фінансів України та його контрольні повноваження.
26. Правовий статус Державної казначейської служби України.
27. Правовий статус Державної фінансової інспекції України.
28. Правовий статус Державної служби фінансового моніторингу України.
29. Правовий статус Державної пробірної служби України.
30. Правовий статус Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України.

31. Правовий статус Національної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України.

32. Повноваження у сфері фінансового контролю Національного банку України.

33. Повноваження у сфері фінансового контролю правоохоронних органів України.

6. Методи навчання

Оволодіння знаннями даного предмета забезпечується поєднанням таких різних форм і методів навчання, як лекції та семінарські заняття й самостійна робота. Ґрунтовнішому вивченню окремих тем сприяють написання рефератів, участь у роботі наукових гуртків, науково-практичних конференцій, семінарів, олімпіад.

Метою лекційного курсу є формування уявлення навичок та уявлень щодо правового регулювання фінансово-контрольних відносин в умовах воєнного стану та здатності застосовувати здобуті знання на практиці, а також орієнтуватися у системі джерел фінансового законодавства України, аналізувати, узагальнювати та правильно застосовувати норми фінансового права України у відносинах з контролю ведення фінансової документації, фінансової звітності, правильності, своєчасності та повноти формування бюджетних та позабюджетних фондів.

Аудиторні заняття проводяться у формі лекційних і семінарських занять, на яких студенти повинні засвоїти, що за своєю сутністю дана навчальна дисципліна – вивчає систему джерел фінансового законодавства України, аналізує, узагальнює та застосовує норми фінансового права України у відносинах з контролю ведення фінансової документації, фінансової звітності, правильності, своєчасності та повноти формування бюджетних та позабюджетних фондів, їх витрачання, ведення рахунків та проведення розрахунків, роз'яснює їх зміст, розрізняє відносини, що регулюються фінансовим правом та відносини, що регулюються іншими галузями права.

Лекційні заняття передбачають викладення нового теоретичного матеріалу викладачем, за своїм змістом лекції охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчальної дисципліни. Лекції є основним джерелом знань, які проводяться в класичній академічній формі. Метою лекційного курсу є формування у студентів комплексу сучасних знань, вмінь та навичок у сфері фінансово-контрольних відносин. Для досягнення названої мети необхідним являється вивчення сучасної наукової та навчальної літератури; аналіз європейського законодавства, а також міжнародних нормативно-правових актів та ін.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, під час якого викладач організує обговорення попередньо визначених питань, до яких студенти повинні самостійно готувати тези виступів; вміти формулювати визначення основних понять фінансового законодавства; добирати нові законодавчі і

нормативні акти, які регламентують певні питання успішного функціонування фінансово-контрольної системи.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом студентом у час, вільний від аудиторних навчальних занять, яка складається з опрацювання конспекту лекцій, підготовки до семінарських занять, самостійного освоєння навчального матеріалу по окремим темам, щодо яких не передбачені аудиторні заняття, ознайомлення з нормативними актами та рекомендованою літературою, а також самостійне виконання індивідуальних завдань, передбачених цією програмою.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручники, навчальні та навчально-методичні посібники та матеріали, конспект лекцій викладача, методичними рекомендаціями тощо. Для самостійної роботи студентів також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література.

Самостійна робота передбачає виконання доповідей, рефератів.

Критерії оцінювання під час вивчення навчальної дисципліни: студенти повинні отримати 2 і більше позитивних оцінки з дисципліни протягом вивчення навчальної дисципліни.

7. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Контрольна функція фінансів.
2. Поняття фінансового контролю та принципи його здійснення.
3. Види фінансового контролю.
4. Основні методи здійснення фінансового контролю.
5. Правові форми фінансового контролю.
6. Об'єкт, предмет і суб'єкти фінансового контролю.
7. Правові основи здійснення фінансового контролю в Україні.
8. Підстави класифікації фінансового контролю.
9. Функції фінансового контролю.
10. Принципи фінансового контролю.
11. Поняття процесу фінансового контролю.
12. Стадії процесу фінансового контролю.
13. Історія розвитку фінансово-контрольних відносин в Україні.
14. Основні етапи розвитку фінансового контролю в незалежній Україні.
15. Загальна характеристика системи фінансово-контрольних органів.
16. Фінансово-контрольні повноваження Верховної Ради України.
17. Фінансово-контрольні повноваження Президента України.
18. Фінансово-контрольні повноваження Кабінету Міністрів України.
19. Фінансово-контрольні повноваження прокуратури України.
20. Фінансово-контрольні повноваження правоохоронних органів України.
21. Фінансово-контрольні повноваження місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та їх виконавчих органів.
22. Правовий статус Рахункової палати, її контрольні повноваження.

23. Порядок здійснення фінансового контролю Рахунковою палатою.
24. Контрольні функції Міністерства фінансів України.
25. Контрольні функції Державної казначейської служби України.
26. Правовий статус Державної фінансової інспекції.
27. Порядок проведення інспектування Державною фінансовою інспекцією.
28. Порядок проведення державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм.
29. Порядок проведення державного фінансового аудиту діяльності бюджетних установ і суб'єктів господарювання та виконання місцевих бюджетів.
30. Порядок проведення перевірок здійснення державних закупівель.
31. Порядок організації та здійснення внутрішнього аудиту у системі центрального органу виконавчої влади в Україні.
32. Організація та повноваження бухгалтерських служб на підприємствах, в установах та організаціях.
33. Контрольні повноваження органів доходів і зборів України.
34. Поняття та види перевірок органів доходів і зборів України.
35. Порядок та строки проведення камеральних перевірок органів доходів і зборів України.
36. Порядок та строки проведення документальних планових перевірок органами доходів і зборів України.
37. Порядок та строки проведення документальних позапланових перевірок органами доходів і зборів України.
38. Порядок проведення фактичних перевірок органами доходів і зборів України.
39. Національний банк України як орган державного фінансового контролю.
40. Банківський контроль і нагляд.
41. Валютний контроль.
42. Муніципальний фінансовий контроль.
43. Громадський фінансовий контроль.
44. Недержавний фінансовий контроль: правові засади здійснення.
45. Правовий статус Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.
46. Порядок здійснення фінансового моніторингу в Україні: рівні, види, процедура.
47. Муніципальний фінансовий контроль: контрольні повноваження місцевих рад та їхніх виконавчих органів, процедура їх реалізації.
48. Поняття і види аудиту.
49. Аудиторський висновок: його форма і зміст.
50. Порядок призначення та проведення аудиту.
51. Державний контроль за аудиторською діяльністю. Відповідальність аудиторів.
52. Поняття та ознаки фінансового правопорушення.

53. Види порушень бюджетного законодавства та зходи впливу за вчиненні правопорушення.

54. Заходи впливу за порушення фінансового законодавства: види, порядок застосування.

55. Особливості фінансово-правової відповідальності.

56. Види фінансово-правових санкцій.

57. Процедура притягнення до фінансово-правової відповідальності порушників фінансового законодавства.

58. Спеціальні заходи примусу, що застосовуються фінансово-контрольними органами.

59. Організація фінансового контролю в зарубіжних країнах.

60. Юридична природа міжнародного фінансового контролю.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок студентом (студентом, слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національної системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання

тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	« Відмінно » – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	« Дуже добре » – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	« Добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	« Задовільно » – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	« Достатньо » – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література

Основна

1. Фінансове право : підручник / за заг. ред. О. М. Бандурки, О.П., Гетманець. Харків : Екограф, 2015. 500 с. URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
2. Фінансове право : підручник / О.М. Бандурка, О.П. Гетманець, Ю.М. Жорнокуй та ін.; за заг. ред. О.П. Гетманець; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2018. 391 с. // URL: <https://lib.univd.edu.ua/elcat/alog?tab=f258003477cf53230c46ce077f38c4de>
3. Фінансове право [Текст] : курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов ; [за заг. ред. В. Д. Гвоздецького]; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
4. Фінансове право: підруч. / за ред. М. П. Кучерявенка і О. О.Дмитрик. Харків: Право, 2019. 416 с. URL: https://profbook.com.ua/index.php?route=product/product/download&product_id=4339&download_id=1187

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. – Ст. 141. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Бюджетний кодекс України // Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. – Стор. 9. – Ст. 20-47. [Електронний ресурс] – URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. – 2011. – № 13, / № 13–14, № 15–16, № 17. – Стор. 556. – Ст. 112. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
4. Положення про Державну фіскальну службу України: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 236. – Ст. 1507. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
6. Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 5. – Ст. 30. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
7. Про бюджетну класифікацію: наказ М-ва фінансів України від 14 січ. 2011 р. № 11. [Електронний ресурс] – URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>
8. Про Державний бюджет України на 2024 рік: закон України від 09.11.2023 р. № 3460-IX. 2023. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>

9. Про джерела фінансування органів державної влади : закон України від 30 черв. 1999 р. № 783-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 34. – Ст. 274. [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-14#Text>

Додаткова

1. Бондаренко А. І. Державний фінансовий контроль як забезпечення безпеки економіки України. Публічне управління та митне адміністрування, 2018. № 1 (18). С. 168..

2. Гетманець О.П. Бюджетне законодавство України як об'єкт бюджетного контролю. Форум права. 2016. № 4. С. 66-71. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cf97bec9-5162-4b95-9fcf-fb022ed974c0/content>

3. Гетманець О.П. Правова природа відповідальності за порушення бюджетного законодавства. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 2. С. 198-202. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/35bc251e-afc8-49e1-8b88-b5af26981f72/content>

4. Коробцова Д.В. Правове забезпечення фінансової безпеки держави в умовах воєнного стану. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. № 2. С. 141-146. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/9538cc69-f8e3-4cbc-96d8-6a0c05824745>

5. Коробцова Д.В. Інструменти FINTEX у фінансовій безпеці держави. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: тези доп. XI Міжнар. наук.-практ. конф.(м. Вінниця, 9 груд. 2022 р.). Вінниця, 2022. С. 157-158. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/0daf9944-bd0d-4d1c-a19a-bed7ec1d7688>

6. Макух О. В. Фінансові правовідносини: теорія, сучасний стан і тенденції розвитку: моногр. Харків: Право, 2016. 304 с. URL: https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/321/3_Finansovi%20pravovidnosini_vnutri.pdf

7. Фінансове право України : Підручник / М.П. Кучерявенка, О.О. Дмитрик, О.А. Лукашев та ін.; за ред. М.П. Кучерявенка. Х. : Право, 2016. 440 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інституційний Репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ [Електронний ресурс] – URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>

2. Офіційний сайт Президента України. [Електронний ресурс] – URL: <https://www.president.gov.ua/ru>

3. Верховна Рада України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: www.rada.gov.ua

4. Кабінет Міністрів України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.kmu.gov.ua>

5. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.minfin.gov.ua>

6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>

7. Національний банк України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <http://www.bank.gov.ua>

8. Світовий банк. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <https://www.worldbank.org/>

9. Офіційний сайт Державної податкової служби України. [Електронний ресурс]: офіційний сайт – URL: <https://tax.gov.ua/>